

Barczy Bay Zoltán Lajos (1900. július 24. – 1992. október 4.)

Magyar fizikus, a Magyar Tudományos Akadémia tagja, a Világ Igaza kitüntetés birtokosa.

A 20. század világviszonylatban is meghatározó természettudósai és feltalálói közé tartozik. Úttörő munkásságának nagy eredménye, hogy megalapozta azt, hogy a radarcsillagászat mint új tudományág létrejöhetett.

Nevéhez fűződik a magyar Hold-radar-kísérlet, a fotoelektron-sokszorozó és a fénysebességre alapozott méterdefiníció.

Református lelkészcsaládba született. Gimnáziumi tanulmányait a Debreceni Református Kollégiumban végezte.

A Pázmány Péter Tudományegyetemen matematika–fizika szakon tanult tovább.

Tanulmányai befejezése után oktatói kinevezést kapott az Elméleti Fizika Intézetbe, és 1926-ban a legmagasabb kitüntetéssel szerezte meg doktori fokozatát.

Négy évig Berlinben volt ösztöndíjas, majd hazatérte után az Egyesült Izzólámpa és Villamossági Rt. laboratóriumában és a Budapesti Műszaki Egyetemen folytatta kutatásait.

Ő vezette azt a csoportot, melynek Európában először sikerült radarvisszhangot észlelnie a Holdról. 1945-ben a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagja lett.

1946-ban tudományos munkásságának elismerésül megválasztották az MTA Matematikai és Természettudományi Osztálya elnökévé.

A hatóságok zaklatásai elől 1948-ban emigrációba kényszerült, és az Amerikai Egyesült Államokban a George Washington Egyetemen lett a kísérleti fizika professzora.

Emigrálása miatt 1949-ben magyar állampolgárságától megfosztották, és akadémiai tagságát megszüntnek tekintették.

A rendszerváltást követően 1989-ben a Magyar Tudományos Akadémia tiszteleti tagjává választotta, és akadémiai tagságának folytonosságát ismerte el.

Az emigrációja miatt – melyet a korabeli szóhasználatnál disszidálásnak neveztek – 1949-ben megvont magyar állampolgársága visszaadása érdekében 2016 októberében petíciós kezdeményezés indult. Erre való tekintettel a Miniszterelnökség megvizsgálta a kérdést, és

2019. áprilisában megállapították, hogy valójában a magyar állampolgárságtól megfosztó határozatok hatályának megszűnéséről szóló 1990. évi XXVII. törvény alapján Bay Zoltán állampolgárságának megvonása is hatályát veszítette, az özvegyét korábban rosszul tájékoztatták.

Így valójában a rendszerváltás óta ismét magyar állampolgár volt. Nevét őrizendő többek között, a 2003-ban a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium által létrehozott Bay Zoltán-díj, amelyet az úrkutatás jeles magyar kutatói vehetnek át, valamint az ő nevét viseli a (95954) Bayzoltán = 2003 QQ29 jelű kisbolygó, melyet Sárneczky Krisztián és Sipőcz Brigitta fedezett fel 2003. augusztus 23-án Piskésetőn. Nevét viseli a Bay Zoltán Alkalmazott Kutatási Közhasznú Kft.

<https://bbpezsgo.github.io/HDRB.GsziMap.io/>

